

مقالات عربی مستقل و چکیده‌های عربی مقالات بخش نخست اختصاص دارد. شماره صفحات مربوط به مقاله‌های بخش نخست با اعداد لاتین و شماره صفحه‌های مقاله‌های بخش دوم با اعداد عربی مشخص گردیده‌اند. با توجه به تنوع موضوعات مطرح شده و نیز گستردگی زبانهای به کار رفته شده برای نگارش مقاله‌ها، به ترجمه فارسی عنوان مطالب از زبانهای انگلیسی، آلمانی، فرانسه و عربی اقدام شده است. امید که خوانندگان گرامی لغزشها و کاستیها را به دیده اغماض بنگرند.

جلد هشتم (۱۹۹۳)

مقاله‌هایی که به زبانهای اروپایی نوشته شده است:
 - ارسولا سزگین: المسعودی، ابراهیم بن و صیف شاه و کتاب العجائب. اخبار مصر قدیم در آثار اسلامی قرن چهارم هجری قمری..... [ص 70-1]
 - URSULA SEZGIN: AL- Mas'udi, Ibráhim b.

فهرست مقالات نشریه تاریخ علوم عربی و اسلامی

مهدی ارجمند

جلد هشتم ۱۳/۱۴۱۴-۱۹۹۳

جلد هشتم نشریه تاریخ علوم عربی و اسلامی^۱ به تازگی از سوی انستیتو تاریخ علوم عربی و اسلامی^۲ و به سرپرستی پرفسور دکتر فواد سزگین^۳ با همکاری مازن عماوی^۴، فرید بن فغول^۵، کارل اهریک - اگرت^۶ و ایکهارد نویباورر^۷ چاپ شده است. فهرست مقاله‌های این نشریه از نخستین جلد آن (۱۹۸۴/۱۴۰۵) تا جلد هفتم (۱۴۱۲/۱۳-۱۹۹۱/۹۲) در شماره ۲۴ / فروردین - اردیبهشت سال ۱۳۷۳ مجله آینه پژوهش، همراه با توضیح کوتاهی پیرامون شیوه نگارش و دسته‌بندی مطالب آمده است^۸ و در ادامه آن فهرست مقالات جلد هشتم ارائه می‌شود. لازم به یادآوری است که مقالات این نشریه در دو بخش ارائه می‌شوند: بخش نخست شامل مقالات نوشته شده به زبانهای اروپایی است و بخش دوم، به

1. Zeitschrift für Geschichte der Arabisch - Islamischen Wissenschaften.

مجلة تاریخ العلوم العربیه و الاسلامیه

2. Institut für Geschichte der Arabisch - Islamischen Wissenschaften

Beethovenstrasse 32,
D-60325 Frankfurt am Main
Federal Republic of Germany

3. Prof. Dr. Fuat Sezgin

4. Mazan Amawi

5. Farid Benfeghoul

6. Carl Ehrig - Eggert

7. Eckhard Neubauer

۸. ارجمند، مهدی. «فهرست مقالات نشریه تاریخ علوم عربی و اسلامی»، آینه پژوهش، سال چهارم، شماره ششم / فروردین - اردیبهشت، ۱۳۷۳، ص ۱۰۵-۱۱۷.

Wasif'sáh und das Kitáb al-'A'gá' ib. Aigyptiaka in arabischen Texten des 10. Jahrhunderts n.Chr. ....[pp. 1-70]

- آرسولا سزکین: المسعودی، إبراهيم بن وصيف شاه و كتاب العجائب. أخبار مصر القديمة في المصادر اسلامية من القرن الرابع الهجري [ص ۷۸-۱].

- رافائل طلّمون: واژه «قلب» و اهمیت آن در بررسی تاریخ دستور زبان عربی قدیم. .... [ص 71-113]

- RAFAEL TALMON: The Term Qalb and its Significance for the Study of the History of Early Arabic Grammar .....[pp. 71-113]

- رافعی طلّمون: مصطلح «القلب» و أهميته في دراسة تاريخ النحو العربي القديم [ص 71-113] ..... [ص ۹]

- آرسولا وایسر: مقاله یوحنا بن ماسویه در مورد جنین و وجود آن در رحم ..... [ص 114-131]

- URSULA WEISSER: Yühanná ibn Másawaihs Abhandlung über die Leibes- frucht und ihre Entstehung im Mutterleib.....[p. 114-131]

- آرسولا فایسر: مقاله یوحنا بن ماسویه في الجنين و كونها في الرحم [ص 114-131] ..... [ص ۱۰]

- یان پیتر هوخندایک: متن عربی در مقایسه پنج نوع چند ضلعی متداول: کتاب پانزدهم از تحریر اصول اقلیدس تألیف محی الدین مغربی ..... [ص 133-233]

- JAN P. HOGENDIJK: An Arabic Text on the Comparison of the Five Regular Polyhedra: "Book XV" of the Revision of the Elements by Muhyi al-Din al-Maghribi .....[pp. 133-233]

- یان پیتر هوخندایک: نص عربي في المناسبة (النسب) بين المجسمات الخمسة: الكتاب الخامس عشر من تحریر اصول اقلیدس لمحی الدین المغربی [ص 133-233] ..... [ص ۱۱]

- پاول کونیتش و ریچارد لورج: یادداشتی بر نسخه خطی عربی شماره ۲۴۵۷ موجود در کتابخانه ملی پاریس ..... [ص 235-240]

- PAUL KUNITZSCH and RICHARD LORCH: A Note on Codex paris ar. 2457. .... [pp. 235-240]

المخطوطة العربية رقم ۲۴۵۷ في المكتبة الوطنية بباريس [ص 235-240] ..... [ص ۱۲]

- پاول کونیتش: فصلى در مورد ستاره های ثابت در «کتاب الموالید» تألیف زرتشت ..... [ص 241-249]

- PAUL KUNITZSCH: The Chapter on the Fixed Stars in Zarádusht's Kitáb al - Mawálid ..... [pp. 241-249]

- پاول کونیتش: فقرة حول الكواكب الثابتة مقتطفة من «کتاب الموالید» لزرادشت [ص 241-249] ... [ص ۱۲]

- الیاس یاناکیس: ساختار ترجمه عربی ابو الحسن البصری از کتاب «سماع طبیعی» ارسطو طاليس [ص 251-258] ..... [ص ۱۲]

- ELISA GIANNAKIS: The Structure of Abú l-Husayn al - Basri's Copy of Aristotle's Physics..... [pp. 251-258]

- الیاس یاناکس: حول ترکیب نسخه أبي الحسن البصری من الترجمة العربية لكتاب «السماع الطبيعي» لأرسطو طاليس [ص 251-258] ..... [ص ۱۳-۱۴]

- شموئل تمّری: حل قضية الجحفة / رابع به روش میقات الإحرام مصری - سورى ..... [ص 259-278]

- SHMUEL TAMARI: Solution of the Problem of al - Juhjal Rábigh as the Syrio - Egyptian Miqátal - ihrám .....pp. 259-278]

- شموئل تمّری: حل قضية الجحفة / رابع بصفتها میقات الإحرام لمصر والشام [ص 259-278] ..... [ص ۱۴]

- اکهارد نویباور: ساختار عود و سیم های آن بر اساس منابع عربی، فارسی و ترکی قرن سوم تا نهم هجری قمری (قرن نهم تا پانزدهم میلادی) ..... [ص 279-378]

- ECKHARD NEUBAUER: Der Bau der Laute und ihre Besaitung nach arabischen, persischen und türkischen Quellen des 9. bis 15. Jahrhunderts ..... [pp. 279-378]

معرفت: گزیده‌هایی از آثار و دستاوردهای یک دانشمند
اسلامی . . . . . [ص 390-393]

- JOHANN CHR. BÜRCEL über G. STROH-
MAIER (HRSG.): AL - Biruni. In den Gärten der
Wissenschaft. Ausgewählte Texte aus Werken des
muslimischen Universalgelehrten. . . . . [pp.
390-393]

- بورس روزنفلد و میریام روزانسکایا: ابوالفتح
عبدالرحمان الخازنی، اندیشمند قرن دوازدهم میلادی
(ششم هجری قمری) . . . . . [ص 393-394]

- BORIS. A. ROSENFELD über MIRIAM M.
ROZANSKAJA: Abu-L-Fath Abd ar - Rachman al-
Chasini. XII vek. . . . . [pp. 393-394]

- یوهان کریستوف بورگل و مانفرد فلایشهامر: نثر
عربی . . . . . [ص 394-397]

- JOHANN CHR. BÜRCEL über M. FLEI-
SCHHAMMER (ÜBERS.): Altarabische Prosa
. . . . . [pp. 394-397]

- یوهان کریستوف بورگل و کاترینا مامسن: گوته و
جهان عرب . . . . . [ص 397-405]

- JOHANN CHR. BÜRCEL über KATHARI-
NA MOMMSEN: Goethe und die arabische
Welt. . . . . [pp. 397-405]

- رناته جاکوبی و سوزان پینکنی استکویچ: ابوتمام،
شعر و زیبایی‌شناسی دوران عباسی . . . . . [ص 405-407]

- RENATE JACOBI über SUZANNE PI-
NCKNEY STETKEYVCH: Abú Tammám and the
Poetics of the 'Abbásid Age . . . . . [pp. 405-
407]

عربی و فارسی و ترکیه من القرن الثالث الهجري إلى التاسع
الهجري [ص 279-378] . . . . . [ص ۱۵]

معرفی و نقد آثار جدید

- گوتهارد اشترومایر، آبرشت و زلر و ارنست
هامراشمیت (ویراستاران): دستاوردهای سی و دومین
کنفرانس بین‌المللی در زمینه مطالعات آسیائی و آفریقای
شمالی . . . . . [ص 379-381]

- GOTTHARD STROHMAIER über A. WEZ-
LER und E. HAMMERSCHMIDT (EDS.):

Proceedings of the XXXII International Con-
gress for Asian and North African Studies . . . . .
[pp. 379-381]

- جرالد توامر و پاول کونیتش (ویراستاران):
کلودیوس بطلمیوس. راهنمای ستارگان برگرفته از
کتاب ۷ و ۸ بطلمیوس (Almagest) بر اساس نسخه‌های
عربی قرون وسطی و بعد از آن جلد ۱. ترجمه و تصحیح،
جلد ۲. نقدی بر ترجمه لاتین از عربی که توسط
جرالد کرمونا در قرن ۱۲ میلادی صورت گرفته است
. . . . . [ص 381-384]

- GERALD J. TOOMER über P. KU-
NITZSCH (ED.): Claudius Ptolemäus. Der Stern-
katalog des Almagest. Die arabisch-mittelalterliche
Tradition.

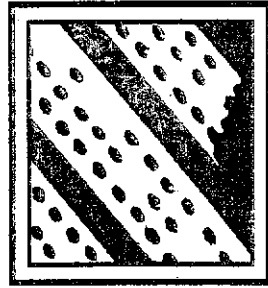
Teil II: Die lateinische Übersetzung Gerhards
von Cremona. . . . . [pp. 381-384]

- جرالد توامر و عبدالحمید صبره (مترجمین):
دیدگانی ابن هیثم. کتاب ۲-۳. در رؤیت مستقیم . . . . .
[ص 384-390]

- GERALD J. TOOMER A. I. SABRA
(TRANSL.): The Optics of Ibn al - Haytham.
Books I-III. On Direct Vision . . . . . [pp. 384-390]

- یوهان کریستوف بورگل: البیرونی در بوستان

* درگذشت آیت الله حاج شیخ علی جوهری

حضرت آیت الله آقای شیخ علی جوهری -رحمة الله علیه- یکی از علمای بزرگ بروجرد به شمار می رفت، که جز اندکی از خواص، وی را نشناختند. وی در ذیحجه الحرام سال ۱۳۲۲ق در بیت رفیع و با شکوه صاحب جوهر، در نجف اشرف زاده شد. پدرش علامه میراحمد -از شاگردان آخوند خراسانی و سید محمد کاظم یزدی- (فرزند علامه فقیه شیخ حسین فرزند شیخ محمد -فرزند بزرگ آیت الله العظمی صاحب جوهر) بود که نزد وی و دیگران مقدمات و سطوح را [همراه با برادر بزرگش مرحوم استاد شیخ یحیی جوهری (م ۱۴۰۰ق)] فرا گرفت، سپس در محضر مرحوم آیت الله شیخ عبدالحسین حلی رسائل و مکاسب و کفایة الاصول را بیاموخت. پس از فراغت از سطوح، در سال ۱۳۴۵ق برای یادگیری مراحل عالی علوم اسلامی به درس حضرات آیات عظام: میرزای نائینی، آقا ضیاءالدین عراقی و سید ابوالحسن اصفهانی شتافت و به مدت ۹ سال (تا سال ۱۳۵۲ق) از دانش سرشار آنان بهره برد. او در خلال این مدت علاوه بر تدریس و تحصیل، به تبلیغ و ترویج شعائر دینی در شهرهای خوزستان -به ویژه خرمشهر- پرداخت [و این به خاطر ارتباط محکمش با بیت آیت الله سید عدنان غریفی -پیشوای دینی خرمشهر- (م ۱۳۴۰ق) بود]. آن فقیه در جمادی الثانی ۱۳۵۳ق (آبان ۱۳۱۳ش) به قصد زیارت امام هشتم -علیه السلام- به ایران آمد و مورد تکریم و بزرگداشت بسیار علمای قم، تهران و مشهد قرار گرفت. سپس به علت درخواست و میل بسیار مرحوم آیت الله العظمی بروجردی در بروجرد ماندگار شد و در مدرسه نوبخش به تدریس کتابهای فقهی و اصولی و استفاده از محضر درسی آیت الله بروجردی پرداخت و این تا سال ۱۳۶۴ق -سال هجرت آیت الله العظمی بروجردی به حوزه علمیه قم- به درازا کشید و پس از آن به اداره مدرسه علمیه نوبخش و همکاری و همیاری مرحوم آیت الله العظمی حاج شیخ غلیمحمد بروجردی اشتغال جست. از ویژگیهای ایشان زهد و تقوی و تهجد و مداومت بر ادعیه و نوافل و کثرت مطالعه و نوشتن بود. شعر عربی را بسیار روان می سرود و با خط بسیار زیبایش به استنساخ کتب (همانند: کتاب خلاف

